

B&W Advies | Tubbergen

zaaknummer 1536133

Onderwerp: Beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten Tubbergen

Auteur:

Nicky Luttkhuis

Portefeuillehouder:

Wethouder Niens

Embargo:

Openbaar

Advies

Het college besluit:

1. De 'beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten Tubbergen 2026' vast te stellen;
2. De burgemeester op grond van artikel 59a, tweede lid, van de Gemeentewet toestemming te geven de ondertekening van bestuursverklaringen op te dragen aan de teammanager Fysieke Leefomgeving.
3. De raad hierover te informeren met een raadsbrief.

De burgemeester besluit:

1. De ondertekening van de in beslispunt 2 van het collegevoorstel bedoelde bestuursverklaringen op te dragen aan de teammanager Fysieke Leefomgeving.

Samenvatting

Het elektriciteitsnet raakt op steeds meer plaatsen overbelast. Daardoor is het niet altijd mogelijk om nieuwe woningbouw- en maatschappelijke projecten direct aan te sluiten op het stroomnet. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft daarom een nieuw systeem ingevoerd waarbij maatschappelijke projecten voorrang kunnen krijgen op een stroomaansluiting.

Gemeenten krijgen hierbij een belangrijke rol: zij kunnen bij hun netbeheerder een gerangschikte lijst van stroomaanvragen voor woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten indienen voor een hogere plek op de wachtlijst. De gemeente Tubbergen stelt beleidsregels vast om projecten op een transparante en zorgvuldige manier te beoordelen en te rangschikken. In de periode van 28 augustus tot en met 9 september 23:59 uur 2026 kunnen stroomaanvragen voor woningbouwprojecten en onderwijshuisvestingsprojecten bij de gemeente ingediend worden. Op basis van het beleid stelt de gemeente een rangschikking van deze ingediende projecten op en dient deze vervolgens bij netbeheerder Enexis in. Projecten die hoger op de lijst staan komen eerder in aanmerking voor beschikbare stroomcapaciteit.

Beoogd effect/doel en Rolbeschrijving participatie

Het duidelijk en transparant kunnen opstellen van een volgordelijst voor bouwprojecten voor onderwijs en woningen.

Initiatiefnemers krijgen de mogelijkheid om projecten aan te melden, participatie over het beleid is door het belang en de tijdsdruk niet mogelijk.

Aanleiding

Door netcongestie is beschikbare transportcapaciteit op het elektriciteitsnet niet langer vanzelfsprekend. Tot voor kort gold hierbij het principe "wie het eerst aanvraagt, wordt het eerst geholpen". In gebieden met

schaarste leidde dit tot ongewenste uitkomsten: commerciële aanvragen konden voorrang krijgen op maatschappelijke functies zoals onderwijs of woningbouw.

Om dit te corrigeren zijn netbeheerders sinds 1 januari 2026 verplicht een landelijk prioriteringskader van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) te hanteren. Dit kader bepaalt niet óf, maar in welke volgorde partijen aan de beurt komen zodra er weer transportcapaciteit vrijkomt.

Tot 1 juli 2026 was er voor kleinverbruikers, zoals woningbouw- en onderwijsprojecten, nog gereserveerde capaciteit buiten dit systeem om. Die aparte reservering is komen te vervallen. Vanaf 1 juli 2026 komen ook deze projecten op dezelfde wachtlijst als grootverbruikers. Om te voorkomen dat woningbouw en scholen daardoor achteraan op de wachtlijst komen te staan, kunnen gemeenten vanaf 1 oktober 2026 een volgordelijst indienen bij de netbeheerder. Deze procedure heet 'eerder aanvragen'. Hiervoor moeten door gemeenten beleidsregels worden vastgesteld op basis waarvan projecten worden gerangschikt. Dit is om willekeur te voorkomen en het Didam-arrest (eerlijk, zorgvuldig en uitlegbaar) op adequate wijze toe te passen bij de totstandkoming van de volgordelijst.

Binnen de gemeente Tubbergen zijn meerdere congestiegebieden van toepassing waarvoor afzonderlijke volgordelijsten moeten worden opgesteld en projecten conform deze lijsten bij Enexis ingediend. Deze congestiegebieden worden gedeeld met andere gemeenten. De gemeente Tubbergen blijft verantwoordelijk voor het opstellen en indienen van de volgordelijsten voor de binnen haar grondgebied gelegen projecten. Initiatiefnemers kunnen vanaf 28 augustus tot en met 9 september 23:59 uur op tubbergen.nl hun project bij de gemeente indienen via een webformulier. Na beoordeling, dient de gemeente Tubbergen conform de volgordelijst aanvragen bij Enexis in. Latere indiening betekent een lagere positie op de wachtlijst.

In de afgelopen maanden heeft de VNG met het rijk, IPO, en Netbeheer Nederland het 'eerder aanvragen' van netcapaciteit voor nieuwe woningen en onderwijshuisvesting uitgewerkt. De VNG vindt de risico's en het werk die bij gemeenten komen te liggen onacceptabel en heeft in juli 2026 het kabinet in een brief opgeroepen om in te grijpen. Daar is nog geen antwoord op gekomen en we weten niet of een eventueel antwoord gevolgen gaat hebben voor het proces.

Argumenten en afwegingen

Beleidsregels vertalen landelijke uitgangspunten naar de Tubbergse situatie

De ACM verplicht gemeenten om prioriteringskeuzes transparant en navolgbaar te onderbouwen. De VNG heeft hiervoor modelbeleidsregels opgesteld. Deze modelbeleidsregels zijn het uitgangspunt voor de beleidsregels voor de gemeente Tubbergen. Onder de procedure 'eerder aanvragen' kunnen gemeenten voor woningbouw én onderwijshuisvesting projecten bij netbeheerder Enexis indienen – voor andere functies is dit niet mogelijk.

De modelbeleidsregels van de VNG zeggen niets over onderwijshuisvestingsprojecten. Omdat deze projecten wel meegenomen dienen te worden in de prioritering zijn ze onderdeel gemaakt van de beleidsregels voor de gemeente Tubbergen. De huisvesting van scholen is binnen het beleid boven de woningbouw geprioriteerd. Deze keuze is gemaakt vanwege een combinatie van maatschappelijk belang van deze projecten, het geringe aantal scholenhuisvestingsprojecten binnen de gemeente, en de lagere benodigde transportcapaciteit. Voor de rangordebepaling worden verder de criteria 'start bouw', 'projectrijpheid', en 'datum oplevering' gehanteerd.

Beleidsregels bieden transparantie en rechtsgelijkheid voor initiatiefnemers

De beleidsregels leggen vooraf vast op basis van welke criteria woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten worden beoordeeld en gerangschikt. Hierdoor worden vergelijkbare aanvragen op een gelijke wijze behandeld en is voor initiatiefnemers inzichtelijk hoe de gemeente tot haar prioritering komt. Dit vergroot de voorspelbaarheid en uitlegbaarheid van het proces en verkleint het risico op discussies over willekeur bij de verdeling van schaarse transportcapaciteit.

Beleidsregels dragen bij aan de realisatie van maatschappelijke opgaven

Door netcongestie kunnen woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten vertraging oplopen. Binnen het landelijke prioriteringskader van de ACM en de procedure eerder aanvragen zijn woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten aangemerkt als maatschappelijke voorzieningen die voorrang kunnen krijgen bij de toedeling van schaarse transportcapaciteit. Door toepassing van de beleidsregels kan de gemeente beschikbare transportcapaciteit gericht aanvragen. De beleidsregels zorgen er daarmee voor dat schaarse netcapaciteit zo doelmatig mogelijk wordt ingezet voor ontwikkelingen die van groot belang zijn voor inwoners van Tubbergen.

Ontwikkelaars, corporaties en schoolbesturen zijn niet vooraf geraadpleegd over de criteria

Vanwege de zeer doorlooptijd en de beperkte periode tussen het beschikbaar komen van de landelijke

kaders en de eerste indieningsronde bij Enexis, heeft geen afzonderlijke consultatie plaatsgevonden met projectontwikkelaars, woningcorporaties en schoolbesturen. Hierdoor hebben deze partijen vooraf geen gelegenheid gehad om mee te denken over de inrichting van de beoordelingscriteria en de onderlinge weging daarvan. Om de beleidsregels zo zorgvuldig mogelijk vorm te geven, is in hoofdlijnen aangesloten bij de door de VNG opgestelde modelbeleidsregels, die landelijk zijn ontwikkeld ter ondersteuning van gemeenten bij de uitvoering van de regeling en het beperken van aansprakelijkheidsrisico's. De gemeente heeft deze modelregels uitsluitend aangevuld voor de prioritering van onderwijshuisvestingsprojecten, de vertaling naar de Tubbergse situatie en het verduidelijken van enkele bepalingen die in het model onduidelijk verwoord waren.

Het opstellen van een volgordelijst is geen wettelijke verplichting, maar het niet uitvoeren ervan heeft aanzienlijke gevolgen

De gemeente is niet verplicht om gebruik te maken van de procedure 'eerder aanvragen' en daarvoor beleidsregels vast te stellen. Wanneer de gemeente hiervan afziet, kunnen woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten binnen Tubbergen niet via een gemeentelijke volgordelijst bij Enexis worden ingediend. Hierdoor komen deze projecten niet in aanmerking voor de voorrangspositie op de wachtlijst van Enexis die de regeling biedt, waardoor vertraging in de realisatie van woningbouw en maatschappelijke voorzieningen ontstaat. Verder is het niet indienen van een volgordelijst een aansprakelijkheidsrisico met betrekking tot de schade die projectontwikkelaars kunnen oplopen door de vertraging die hieruit kan volgen.

Het Tubbergse beleid wijkt op onderdelen af van het landelijke modelbeleid

In het Tubbergse beleid zijn enkele bepalingen uit het modelbeleid aangepast of aangevuld. Hiermee wordt de landelijke opvatting dat het opstellen en indienen van prioriteitsaanvragen een civielrechtelijke handeling is, nadrukkelijker in het beleid verankerd. De aanpassingen verduidelijken, verder dan het model, dat de gemeente geen publiekrechtelijke bevoegdheid uitoefent, maar richting de netbeheerder als aanvrager optreedt. Hiermee wordt het landelijk geconstateerde risico verkleind dat een rechter de uitvoering aanmerkt als bestuursrechtelijke besluitvorming en versnellen we de doorlooptijd ten opzichte van de bestuursrechtelijke weg.

Mandatering voor de ondertekening van bestuursverklaringen.

Een van de bewijsstukken die de gemeente bij netbeheerder Enexis moet indienen, is een bestuursverklaring 'maatschappelijk prioriteren' die wordt ondertekend door het college van burgemeester en wethouders. Zonder afzonderlijke machtiging van het college en de burgemeester, geldt dat stukken die van het college uitgaan gezamenlijk worden ondertekend door de burgemeester en de gemeentesecretaris. Op dit moment is nog niet bekend hoeveel aanvragen de gemeente zal ontvangen. Gelet op de korte doorlooptijd van de procedure is het daarom wenselijk om de teammanager Fysieke Leefomgeving te machtigen om de bestuursverklaringen namens het college te ondertekenen. Deze machtiging maakt het mogelijk om sneller op het aantal ontvangen aanvragen in te spelen en de bestuursverklaringen tijdig af te handelen.

Risico's, afhankelijkheden en/of bijzondere aandachtspunten

Er zijn geen risico's, afhankelijkheden of bijzondere aandachtspunten.

Risico's

Het vaststellen van de beleidsregels is een collegebevoegdheid, op grond van artikel 4:81 Awb. Tegen de toepassing van de beleidsregels op een individueel project kunnen aanvragers een geschil aanhangig maken.

Financiële paragraaf

Aan de indiening bij Enexis is mogelijk een aanbetsaling verbonden; dit wordt landelijk nog uitgezocht. De uitvoering (inventarisatie, toetsing en opstellen van volgordelijst) wordt vooralsnog binnen de bestaande formatie opgevangen. Indien blijkt dat aanvullende capaciteit of middelen noodzakelijk zijn, wordt het college hierover afzonderlijk geïnformeerd.

Communicatie paragraaf

Het besluit wordt gepubliceerd op de openbare besluitenlijst. Brede communicatie naar potentiële aanvragers begint gezien de korte aanvraagperiode - en onder vermelding dat de beleidsregels nog niet gepubliceerd zijn - vanaf 25 augustus. Na het collegebesluit worden de beleidsregels gepubliceerd en het aanvraagformulier online opengesteld.

De precieze planning en platformen voor brede communicatie worden samen met de afdeling communicatie bepaald.

We kiezen er daarbij bewust voor om niet rechtstreeks individuele ontwikkelaars of initiatiefnemers aan te

schrijven. Dit doen wij om geen risico te lopen dat partijen zich later benadeeld voelen omdat zij niet zijn geïnformeerd. Door via de gebruikelijke openbare kanalen te communiceren ontstaat een transparante en gelijkwaardige informatievoorziening voor iedereen.

Afhankelijkheden en bijzondere aandachtspunten

Vervolprocedure

Tussen de vaststelling van de beleidsregels, de openstelling van de aanvraagronde en de gemeentelijke beoordeling van de aanvragen zit zeer weinig tijd. Hierdoor hebben initiatiefnemers beperkt de gelegenheid om de benodigde informatie en onderbouwing voor hun aanvraag aan te leveren. Gezien de door Enexis vastgestelde indieningsmomenten en de benodigde tijd voor beoordeling, behandeling van eventuele geschillen en besluitvorming is er echter geen ruimte om het proces verder naar achteren te schuiven.

De voorlopige planning ziet er als volgt uit:

- Brede publicatie (Vanaf 25 augustus 2026)
- Publicatie beleidsregels (Uiterlijk 28 augustus 2026)
- Openstelling aanvraagprocedure voor indiening projectdossiers (28 augustus t/m 9 september 2026)
- Inhoudelijke beoordeling en rangschikking afronden (10 september 2026)
- Openbare loting, indien nodig o.b.v. gelijke rangschikking (11 september 2026)
- College neemt kennis van de volgordelijst en de volgordelijst wordt per email met alle aanvragers gedeeld. (14 september 2026)
- Mogelijkheid tot geschil aanhangig maken door aanvragers. (15 t/m 24 september 2026)
- Behandeling geschillen. (25 t/m 28 september 2026)
- Openbare loting, indien nodig i.v.m. nieuwe rangschikking na geschil. (29 september 2026)
- Aanvragers in kennis stellen van volgordelijst na periode van geschil. (Uiterlijk 30 september 2026)
- Start indienen projecten conform volgordelijst Enexis. (1 oktober 2026)

Datum college

25-08-2026

Besluit college

Conform advies

Definitief besluit college

Het college besluit:

1. De 'beleidsregels aanvraag prioriteit transportcapaciteit woningbouw- en onderwijshuisvestingsprojecten Tubbergen 2026' vast te stellen;
2. De burgemeester op grond van artikel 59a, tweede lid, van de Gemeentewet toestemming te geven de ondertekening van bestuursverklaringen op te dragen aan de teammanager Fysieke Leefomgeving.
3. De raad hierover te informeren met een raadsbrief.

De burgemeester besluit:

1. De ondertekening van de in beslispunt 2 van het collegevoorstel bedoelde bestuursverklaringen op te dragen aan de teammanager Fysieke Leefomgeving.